PROCEDURY POSTEPOWANIA
W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

w I Liceum Ogólnokształcącym

im. Jana Kasprowicza w Świdnicy

ŚWIDNICA 2025

Spis treści

I Podstawa prawna 4

II Postanowienia ogólne 5

III Zagrożenie pożarem, wybuchem i zatruciem 5

IV Obecność na terenie szkoły osób lub zwierząt zagrażających bezpieczeństwu uczniów 5

V Uszkodzenie lub zniszczenie mienia szkolnego 6

VI Kradzieże na terenie szkoły 6

VII Niebezpieczne narzędzia, przedmioty i substancje w posiadaniu ucznia w szkole 7

VIII Nagła niedyspozycja zdrowotna ucznia 7

IX Wypadek, któremu uległ uczeń w związku z zajęciami w szkole 8

X Udzielanie uczniom pierwszej pomocy przedlekarskiej 9

XI Wagary, powtarzające się nieusprawiedliwione nieobecności na lekcjach 9

XII Oddalenie się ucznia od grupy w czasie wycieczki/ imprezy szkolnej 10

XIII Palenie papierosów (w tym papierosów elektronicznych) na terenie szkoły 10

XIV Na terenie szkoły znajduje się uczeń pod wpływem alkoholu bądź środków Psychoaktywnych 10

XV Informacja, że uczeń niepełnoletni przejawia zachowania świadczące o demoralizacji 11

XVI Nauczyciel podejrzewa, że uczeń jest pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych 12

XVII Nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk 12

XVIII Nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk 12

XIX Zakłócanie toku lekcji przez ucznia 13

XX Akty przemocy i agresji w szkole 14

XXI Postępowanie wobec ofiar przemocy fizycznej i psychicznej w rodzinie 16

XXII Cyberprzemoc - przemoc z użyciem technologii informacyjnych komunikacyjnych 16

XXIII Zasady korzystania z telefonów komórkowych na terenie szkoły 17

XXIV XXIV Policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego w szkole 17

XXV Postępowanie dyrektora w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa 18

XXVI Ujawnienie przestępstwa ściganego na wniosek pokrzywdzonego na terenie szkoły 19

XXVII Zamach samobójczy ucznia 20

XXVIII Żałoba po śmierci ucznia 21

XXIX Konieczność powiadomienia rodziców o śmierci ucznia w czasie zajęć szkolnych 21

XXX Epizod psychotyczny ucznia 22

XXXI Procedury postępowania w przypadku zagrożenia atakiem terrorystycznym 23

I. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 7 września o systemie oświaty (Dz. U. 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.)
2. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r. poz. 191 i 1198)
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 35 poz. 230 z późniejszymi zmianami)
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 ze zm.)
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny Dz. U. 1997 nr 88 poz. 553
6. Ustawa z dnia 26 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń Dz. U. 1971 nr 12 poz. 114
7. Ustawa z dnia 20 marca 2004 r. o pomocy społecznej Dz. U. 2004 nr 64 poz. 393
8. Ustawa z dnia 14.06. 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego Dz. U. 1960 nr 30 poz. 168
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii Dz. U. 2005 nr 179 poz. 1485
10. Ustawa z dnia 26.10.1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 228 z późn. zm. Dz. U. 2002 r. Nr 11, poz.109 i Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 i Nr 115, poz. 793)
11. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493)
12. Ustawa z 9.11.1995r. o ochronie przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996r. Nr 10, poz. 55)
13. Ustawa z dnia 19.08.1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994 r. Nr 111, poz. 535)
14. Ustawa z dnia 6 kwietnia l990r. o Policji (Dz. U. nr 30, poz.l79 ze zm.)
15. Uchwała nr 186/2006 Rady Ministrów z dnia 7 listopada 2006 r. w sprawie działania administracji rządowej przeciwko przemocy w szkołach i placówkach
16. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych łub integracyjnych - Dz. U. 2005 w 19 poz.167
17. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych - Dz. U. 2007 nr 83 poz. 562; Dz. U. 2004 nr 169 poz. 1768
18. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem – Dz. U. 2003 nr 26 poz. 226
19. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach - Dz. U. 2008 nr 11 poz. 114; Dz. U. 2002 nr 3 poz. 28
20. Rozporządzenie Ministra Edukacja Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. 2003 nr 6 poz. 69)

21. Zarządzenie nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24.10.2003 w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich.

II. Postanowienia ogólne

Ilekroć mowa w niniejszej procedurze o:

- Szkole - należy przez to rozumieć I Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kasprowicza w Świdnicy,
- Dyrektorze – należy przez to rozumieć dyrektora I Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kasprowicza w Świdnicy,
- Rodzicach – należy przez to rozumieć rodziców uczniów I Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kasprowicza w Świdnicy.

III. Zagrożenie pożarem, wybuchem i zatruciem

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, będący świadkiem zdarzenia, ustala podstawowe okoliczności zagrożenia i ocenia wstępnie jego możliwe skutki.
2. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły podejmuje czynności mające na celu odizolowanie uczniów od źródła zagrożenia i w razie potrzeby udziela pierwszej pomocy osobom uczestniczącym w zdarzeniu.
3. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły zawiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły lub wicedyrektora.
4. Dyrektor szkoły lub upoważniona przez niego osoba zawiadamia o zdarzeniu odpowiednie służby ratunkowe (policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe).
5. Osoby odpowiedzialne, wyznaczone przez dyrektora organizują ewakuację zgodnie z przepisami BHP i przeciwpożarowymi.

IV. Obecność na terenie szkoły osób niepożądanych, zachowujących się niewłaściwie lub zwierząt zagrażających bezpieczeństwu uczniów

1. Zwierzę bez opieki właściciela na terenie szkoły.
   a) Nauczyciel lub pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia izoluje uczniów od zwierzęcia (uczniowie nie wychodzą z klasy, a gdy są na boisku na polecenie nauczycieli wracają do budynku szkoły).
   b) Nauczyciel lub pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia zawiadamia sekretarza szkoły.
   c) Sekretarz szkoły lub pracownik obsługi informują dyrekcję szkoły i podejmują działania zmierzające do odizolowania zwierzęcia.
   d) Sekretarz szkoły wzywa Straż Miejską, ewentualnie służby weterynaryjne.
2. Osoby trzecie bezzasadnie przebywające na terenie szkoły lub osoby zachowujące się niewłaściwie na terenie szkoły
   a) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdził bezzasadny fakt przebywania osoby trzeciej w szkole prosi o opuszczenie jej terenu, a w przypadku odmowy zawiadamia dyrektora szkoły.
   b) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdził niewłaściwe zachowanie osoby trzeciej przebywającej w szkole, stosuje słowne

upomnienie, a w przypadku braku reakcji prosi o opuszczenie jej terenu i zawiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły.

c) W przypadku braku reakcji dyrektor szkoły zawiadamia policję.

V. Uszkodzenie lub zniszczenie mienia szkolnego

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia podejmuje interwencję mającą na celu powstrzymanie dalszych działań sprawców, a następnie powiadamia wychowawcę lub pedagoga.
2. W przypadku braku ustalenia sprawcy, osoba stwierdzająca uszkodzenie mienia ustala podstawowe okoliczności zdarzenia, a następnie informuje wychowawcę lub pedagoga.
3. Wychowawca, a w przypadku jego nieobecności pedagog przeprowadza rozmowę dyscyplinującą ze sprawcą zdarzenia, ustala sposób jego ukarania i sporządza notatkę w dokumentacji pedagoga.
4. Wychowawca lub pedagog informuje o zdarzeniu rodziców sprawcy i przekazuje sprawę dyrektorowi, który ustala sposób i termin naprawienia szkody.
5. W przypadku stwierdzenia dużej szkody pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji.

VI. Kradzieże na terenie szkoły

1. Nauczyciel prowadzący zajęcia lub wychowawca, po otrzymaniu informacji od ucznia o kradzieży, przeprowadza z poszkodowanym i świadkami rozmowę w celu ustalenia okoliczności zdarzenia.
2. Następnie poszkodowany i świadkowie sporządzają notatkę z zaistniałego zdarzenia.
3. Nauczyciel podejmuje działania zmierzające do zwrotu skradzionego mienia poszkodowanemu, z wyłączeniem jednak przeszukania domniemanego sprawcy.
4. Nauczyciel, który podjął wstępną interwencję, przekazuje informację o zdarzeniu wychowawcy klasy poszkodowanego i sprawcy, a w przypadku jego nieobecności pedagogowi.
5. Wychowawca lub pedagog, jeżeli istnieje taka konieczność, kontynuują wyjaśnianie okoliczności zdarzenia.
6. W sytuacji ujawnienia sprawcy, wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę ze sprawcą zdarzenia oraz jego rodzicami. Rozmowa obejmuje informacje o ustalonych okolicznościach zdarzenia, ustalenie formy i terminu zwrotu skradzionego mienia oraz sposób ukarania sprawcy.
7. Wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę z poszkodowanym i jego rodzicami przekazując ustalenia podjęte podczas spotkania ze sprawcą i jego rodzicami.
8. W uzasadnionym przypadku pedagog i wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły podejmują decyzję o zawiadomieniu policji. O tym fakcie informują rodziców poszkodowanego i sprawcy.

Postanowienia dodatkowe

a) Szkoła nie odpowiada za przedmioty wartościowe, np. telefony komórkowe, biżuterię, odtwarzacze MP3 i MP4, pieniądze, urządzenia teleinformatyczne, rowery itp.
b) Na lekcji wychowania fizycznego rzeczy pozostawione są w szatni i zamykane na klucz, a uczniowie nie mają prawa podczas lekcji wchodzić do szatni.

VII. Niebezpieczne narzędzia, przedmioty i substancje w posiadaniu ucznia w szkole

Za przedmioty niebezpieczne uważa się: *scyzoryki i noże, duże metalowe sygnety, łańcuchy, szpikulce, kije, lasery, gaz, straszaki broni, pałki gumowe lub plastikowe oraz inne niebezpieczne przedmioty, substancje chemiczne łatwopalne, wybuchowe i żrące, narkotyki, alkohol, nikotynę, leki psychotropowe, tzw. „dopalacze".*

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który jest świadkiem posiadania przez ucznia niedozwolonego narzędzia lub substancji, nakłania go do oddania niebezpiecznego przedmiotu i podejmuje działanie zmierzające do jego zabezpieczenia (zachowując środki ostrożności deponuje w sekretariacie, gabinecie pedagoga lub zabezpiecza pomieszczenie, w którym znajduje się przedmiot przed dostępem innych uczniów).
2. Jeżeli uczeń nie chce oddać przedmiotu lub substancji, nauczyciel interweniujący natychmiast powiadamia dyrektora szkoły a w uzasadnionych sytuacjach policję.
3. Wychowawca bądź pedagog odbiera niebezpieczny przedmiot, przeprowadza rozmowę z uczniem i rodzicami, wyjaśniając przyczyny przyniesienia tego przedmiotu, pouczając o grożącym niebezpieczeństwie oraz informując o sposobie ukarania.
4. Jeżeli jest to prawnie możliwe, wychowawca lub pedagog oddaje przedmiot rodzicom oraz sporządza notatkę w dokumentacji pedagoga szkoły.
5. W przypadku, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie, że jest to substancja psychoaktywna lub przedmiot zagrażający zdrowiu i życiu, dyrektor szkoły, pedagog lub interweniujący nauczyciel wzywa policję.

VIII. Nagła niedyspozycja zdrowotna ucznia

Nagła niedyspozycja zdrowotna ucznia: *gorączka, dolegliwości żołądkowe, dolegliwości bólowe, duszności, krótkotrwałe omdlenia i zasłabnięcia.*

1. Nauczyciel prowadzący zajęcia lub nauczyciel dyżurujący dokonuje wstępnej oceny sytuacji, zapewnia uczniowi opiekę i udziela pierwszej pomocy, a w razie potrzeby - poprzez wyznaczonego ucznia – wzywa pielęgniarkę szkolną.
2. Pielęgniarka określa stan zdrowia ucznia i w razie konieczności informuje rodziców ucznia oraz ustala dalszą opiekę nad uczniem.
3. W przypadku nieobecności pielęgniarki, nauczyciel powiadamia o zaistniałej sytuacji sekretariat szkoły poprzez wyznaczonego ucznia. Osoba odbierająca informację

powiadamia wychowawcę i rodziców oraz ustala sposób odebrania ucznia ze szkoły przez rodzica.

4. Do momentu odebrania ucznia przez rodzica lub, jeśli jest to konieczne – przyjazdu pogotowia ratunkowego - uczeń pozostaje pod opieką nauczyciela lub innej osoby wyznaczonej przez dyrektora szkoły.
5. W przypadku, gdy istnieje obawa, że zagrożone jest zdrowie i życie ucznia, nauczyciel wzywa pogotowie ratunkowe, zawiadamia dyrektora szkoły i rodziców ucznia.
6. Jeśli uczeń odczuwa niedyspozycję zdrowotną, w pierwszej kolejności powinien zgłosić się do pielęgniarki szkolnej, następnie do wychowawcy, wicedyrektora i dyrektora.
7. Ucznia niepełnoletniego, który źle się czuje, może odebrać ze szkoły tylko rodzic lub wyznaczona przez niego osoba pełnoletnia z rodziny (babcia, dziadek, ciocia itp.).
8. Jeśli jest konieczne przewiezienie ucznia do szpitala:
   a) uczniowi w drodze do szpitala towarzyszy rodzic;
   b) w przypadku niemożności udziału rodzica, uczniowi w drodze do szpitala towarzyszy (w kolejności dyspozycyjności): pedagog, psycholog, wychowawca lub wyznaczony przez dyrektora inny pracownik szkoły.
9. Nauczyciel - świadek dokonuje wpisu w księdze wypadków, znajdującej się sekretariacie szkoły.

IX. Wypadek, któremu uległ uczeń podczas zajęć szkolnych, zajęć pozalekcyjnych oraz podczas przerw śródlekcyjnych

Wypadek ucznia: *nagłe zdarzenie powodujące uraz, wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w czasie pozostawania ucznia pod opieką szkoły: na terenie szkoły lub poza terenem szkoły (wycieczki, wyjścia pod opieką nauczycieli, itp.).*

1. Nauczyciel (inny pracownik szkoły) będący świadkiem wypadku niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, udziela pierwszej pomocy, wzywa pielęgniarkę szkolną, a w razie zagrożenia zdrowia i życia wzywa pogotowie ratunkowe.
2. Nauczyciel lub pielęgniarka szkolna o wypadku niezwłocznie powiadamia rodziców ucznia, a w przypadku ciężkiego wypadku - również dyrektora szkoły.
3. Rodzic ucznia powinien niezwłocznie przybyć do szkoły i odebrać dziecko, a w razie konieczności - jechać z nim do szpitala.
4. W przypadku braku kontaktu z rodzicami lub niemożności ich przybycia – uczniowi w drodze do szpitala towarzyszy (w kolejności): pedagog, psycholog, wychowawca lub wyznaczony przez dyrektora inny pracownik szkoły.
5. Nauczyciel- świadek dokonuje wpisu w księdze wypadków, znajdującej się sekretariacie szkoły.
6. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone i wyprowadza pozostałych uczniów z pomieszczenia. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
7. Dyrektor szkoły powołuje zespół powypadkowy, w którego skład wchodzą:

a) pracownik służby BHP (jako przewodniczący),
b) społeczny inspektor pracy,
c) w składzie zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratora oświaty lub Rady Rodziców (zależnie od rangi wypadku),
d) jeżeli z ważnych przyczyn w pracy zespołu nie mogą uczestniczyć w/w osoby - w skład zespołu wchodzi dyrektor szkoły oraz inny upoważniony pracownik szkoły legitymujący się przeszkoleniem w zakresie BHP.

8. Zespół przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową, w tym protokół powypadkowy.
9. O każdym wypadku dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego pracownik szkoły zawiadamia:
   a) rodziców,
   b) pracownika służby BHP,
   c) społecznego inspektora pracy,
   d) organ prowadzący szkołę.
10. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym dyrektor szkoły (lub upoważniony przez niego pracownik) zawiadamia niezwłocznie prokuratora, policję i kuratora oświaty.
11. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, dyrektor szkoły (lub upoważniony przez niego pracownik) zawiadamia niezwłocznie Państwowego Inspektora Sanitarnego.
12. Jeśli wypadek zdarzyłby się w godzinach wieczornych, gdy nie ma dyrektora szkoły, nauczyciel decyduje sam o postępowaniu. W każdym trudniejszym przypadku wzywa pogotowie ratunkowe oraz telefonicznie dyrektora, następnie zawiadamia rodziców.
13. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.

X. Udzielanie uczniom pierwszej pomocy przedlekarskiej

1. Pierwszej pomocy przedlekarskiej udziela uczniom głównie wykwalifikowana pielęgniarka szkolna.
2. Pod nieobecność wykwalifikowanej pielęgniarki szkolnej pomocy uczniom udzielają nauczyciele, którzy przeszli kurs udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej (nauczyciel edukacji dla bezpieczeństwa i nauczyciele wychowania fizycznego), wychowawca klasy, nauczyciel prowadzący zajęcia lub inny pracownik szkoły.
3. Pierwsza pomoc przedlekarska w przypadku osób nieposiadających kwalifikacji medycznych ogranicza się do wykonania opatrunku zabezpieczającego, ułożenia ucznia w odpowiedniej pozycji, wykonania sztucznego oddychania oraz masażu serca - niedopuszczenia do sytuacji zagrożenia życia.
4. Podanie jakiegokolwiek doustnego środka farmakologicznego jest dopuszczalne tylko i wyłącznie po konsultacji z rodzicem ucznia lub lekarzem.

5. W sytuacji udzielania pomocy przez nauczyciela prowadzącego w tym samym czasie zajęcia dydaktyczno-wychowawczo-opiekuńcze z większą grupą uczniów, jest on zobowiązany do ustalenia opiekuna dla pozostałych uczniów.
6. Pozostawienie reszty uczniów bez opieki jest niedopuszczalne.
7. W przypadku małej skuteczności udzielanej pomocy, należy bezzwłocznie poinformować dyrektora szkoły. Dyrektor lub upoważniona przez niego osoba natychmiast powiadamia rodziców ucznia oraz, w razie konieczności, pogotowie ratunkowe.
8. Po przybyciu do szkoły rodzice lub lekarz pogotowia ratunkowego przejmują odpowiedzialność za ucznia. Szkoła udziela tym osobom wszelkiej koniecznej pomocy.

XI. Wagary, powtarzające się nieusprawiedliwione nieobecności na lekcjach

1. Wychowawca w przypadku opuszczania przez ucznia pojedynczych lekcji lub całych dni bez usprawiedliwienia informuje rodzica o absencji i ustala przyczynę nieobecności.
2. W przypadku utrudnionego kontaktu z rodzicami ucznia wychowawca wzywa ich do szkoły listem poleconym, którego kserokopię zachowuje.
3. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem i jego rodzicami i odnotowuje ten fakt w dzienniku elektronicznym. Rozmowa ma na celu przekazanie informacji o konsekwencjach opuszczania zajęć lekcyjnych, formie ukarania ucznia oraz zobowiązanie rodziców do większej kontroli nad dzieckiem.
4. Jeżeli został przez sąd przydzielony kurator, wychowawca powiadamia o powyższej absencji ucznia również kuratora, a fakt odbycia rozmowy odnotowuje w dzienniku elektronicznym.
5. W przypadku braku poprawy zachowania ucznia lub braku zainteresowania ze strony rodziców, wychowawca, pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły podejmują inne, przewidziane w statucie działania wychowawczo - dyscyplinujące.

XII. Oddalenie się ucznia od grupy w czasie wycieczki/ imprezy szkolnej na terenie miasta i poza miejscem zamieszkania

1. Opiekun grupy/kierownik wycieczki ustala okoliczności oddalenia i podejmuje natychmiastowe poszukiwania zaginionego ucznia:
    a) poza miejscem zamieszkania - poszukiwanie podejmuje kierownik wycieczki, a grupa z opiekunami pozostaje w ustalonym miejscu,
    b) w miejscu zamieszkania - opiekun grupy telefonicznie informuje dyrekcję szkoły**,** która deleguje osobę do doprowadzenia grupy do szkoły, a opiekun podejmuje poszukiwania.
2. Po odnalezieniu ucznia opiekun grupy/ kierownik wycieczki:
    a) wyjaśnia przyczyny, które doprowadziły do takiej sytuacji,
    b) uświadamia odnalezionej osobie konsekwencje jej zachowania,
    c) jeśli oddalenie było nieświadome, przypomina regulamin wycieczki i udziela uczniowi upomnienia,

d) jeśli oddalenie było świadome – przypomina regulamin wycieczki i informuje ucznia o wszczęciu wobec niego statutowych czynności dyscyplinujących,
e) informuje rodziców.

3. Jeśli poszukiwania ucznia są bezskuteczne, opiekun/kierownik grupy informuje policję, dyrektora szkoły i rodziców.

XIII. Palenie papierosów (w tym papierosów elektronicznych) na terenie szkoły

Zgodnie z ustawą z dnia 9 listopada 1995 roku (z późniejszymi zmianami) o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U z dn. 30 stycznia 1996 r.) na terenie szkoły obowiązuje ***bezwzględny zakaz palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych.***

1. Każdy pracownik szkoły, który zauważy ucznia, który pali papierosa (w tym papierosa elektronicznego) wzywa go do zaprzestania palenia i powiadamia o danym fakcie wychowawcę ucznia lub pedagoga.
2. Wychowawca (w porozumieniu z pedagogiem) uruchamia procedurę zwołania komisji dyscyplinarnej. Wzywa do szkoły rodziców ucznia i przekazuje im informację o fakcie palenia papierosów przez dziecko. Rozmowa odbywa się w obecności pedagoga i dyrektora/wicedyrektora szkoły. Rodzic zobowiązuje się do szczególnego nadzoru nad dzieckiem i bezwzględnego przestrzegania przez ucznia statutu szkoły. Pedagog sporządza kontrakt ze szczególnym uwzględnieniem jego warunków (z możliwością skreślenia z listy uczniów II LO w przypadku powtórzenia karalnego czynu na terenie szkoły), który podpisuje uczeń i jego rodzice. Fakt ten wychowawca w postaci uwagi i podjętych zobowiązań odnotowuje w dzienniku elektronicznym w panelu uwagi.
3. Pedagog przeprowadza rozmowę profilaktyczno-ostrzegawczą z uczniem i rodzicami; proponuje rodzicom udanie się z uczniem do specjalisty w celu uzyskania pomocy.

XIV. Na terenie szkoły znajduje się uczeń pod wpływem alkoholu bądź środków psychoaktywnych

1. Powiadamia wychowawcę klasy (w przypadku jego nieobecności, pedagoga lub dyrektora).
2. Izoluje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa zostawia go pod opieką pracownika szkoły.
3. Wychowawca zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły, który z kolei powiadamia telefonicznie rodziców ucznia o konieczności odebrania dziecka ze szkoły.
4. W sytuacji gdy narkotyki bądź alkohol są zagrożeniami dla zdrowia wychowanka, dyrektor powiadamia pielęgniarkę, a ta z kolei decyduje o wezwaniu lekarza, który podejmuje decyzję o dalszym postępowaniu z chorym.
5. W przypadku odmowy współpracy rodziców lub niemożności skontaktowania się z nimi, dyrektor szkoły wzywa policję, która może przewieźć ucznia do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych na czas niezbędny do wytrzeźwienia.

6. Następnie nauczyciel lub wychowawca klasy rozpoczyna procedurę dyscyplinującą zgodnie z zapisami w statucie szkoły.

XV. Informacja, że uczeń niepełnoletni spożywa alkohol lub inne środki w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji

Demoralizacja: *naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, włóczęgostwo, udział w działalności grup przestępczych (art.4 §1 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich).*

1. Nauczyciel przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga lub psychologa szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).
5. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
6. Jeżeli zachowania świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez wewnętrzny regulamin szkoły.
7. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 Kodeksu Postępowania Karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

XVI. Nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych.

Działania interwencyjne - nauczyciel:

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy;

2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie; korzysta z pomocy pielęgniarki szkolnej;
3. Jeśli wymaga tego sytuacja - wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej;
4. Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice odmówią odebrania dziecka, albo niemożliwy jest z nimi kontakt telefoniczny - o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji - decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
5. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych- odmawiają przyjścia do szkoły, a jest on agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości, policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień, albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych - na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia niepełnoletniego ucznia w policyjnym pomieszczeniu zawiadamia się rodziców oraz sąd rodzinny.
6. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych na terenie szkoły, to dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

XVII. Nauczyciel (inny pracownik szkoły) znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, który wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.
4. Nauczyciel-świadek sporządza z wydarzenia notatkę służbową.

XVIII. Nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją.

UWAGA! Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.

2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawienia się w miejscu zdarzenia, bądź wskazanym przez nauczyciela.
3. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, należy wezwać policję (dyrektor , pedagog lub psycholog), która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

UWAGA:
Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - w Polsce karalne jest:

- posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych,
- wprowadzanie do obrotu środków odurzających,
- udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia,
- wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych zachowań jest **czynem karalnym** w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, **jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat, a nie ukończył 17 lat.**

Z **przestępstwem** mamy do czynienia, jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni **uczeń, po ukończeniu 17 lat.** W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks Postępowania Karnego.

Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać policję.

UWAGA:
W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który **nie ukończył 17 roku życia - należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny,** a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, **który ukończył 17 rok życia prokuratora lub policję** (art. 4 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich i art. 304 Kodeksu Postępowania Karnego).

XIX. Zakłócanie toku lekcji przez ucznia

Definicja
Poprzez zakłócenie toku lekcji należy rozumieć wszelkie działania uczniów uniemożliwiające normalną realizację zajęć dydaktycznych i wychowawczych (wulgarne zachowanie w stosunku do rówieśników lub nauczyciela, głośne rozmowy, spacery po sali, brak reakcji na polecenia nauczyciela itp.).

1. Jeżeli zachowanie pojedynczego ucznia lub kilku uczniów nie pozwala nauczycielowi na normalną realizację lekcji, wysyła on przewodniczącego samorządu klasowego lub innego wyznaczonego ucznia z informacją do pedagoga szkolnego, a w przypadku gdy go nie zastanie, do sekretariatu szkoły. Sekretariat zobowiązany jest do natychmiastowego poinformowania dyrektora i pedagoga o zaistniałej sytuacji. Nauczyciel odnotowuje informacje na temat zachowania ucznia na lekcji, w dzienniku elektronicznym, w panelu uwagi.
2. Pedagog szkolny zobowiązany jest do udania się do sali wskazanej przez nauczyciela i ustalenia przeszkadzających uczniów, a w razie konieczności do zabrania ich z sali lekcyjnej do odrębnego pomieszczenia np. do gabinetu pedagoga lub w uzasadnionych przypadkach do gabinetu dyrektora.
3. Pedagog wraz z wychowawcą podejmuje działania wychowawczo - dyscyplinujące wobec uczniów, którzy przeszkadzali w prowadzeniu zajęć. pedagog szkolny przeprowadza z uczniami rozmowę i ustala konsekwencje zachowania w zależności od popełnionego wykroczenia.
4. Jeżeli uczeń w rażący sposób naruszył zasady obowiązujące w szkole, pedagog powiadamia dyrektora szkoły, a wychowawca wzywa rodziców do natychmiastowego przybycia do szkoły.
5. Nie należy zakłócać toku lekcji innym nauczycielom (np. wychowawcom, których uczniowie popełnili wykroczenie).

XX. Akty przemocy i agresji w szkole

Zdarzenia i zachowania agresywne:

- groźby i zastraszanie,
- naruszenie godności osobistej (ubliżanie, wyszydzanie, rozpowszechnianie kłamstw słownie lub w internecie, obraźliwe napisy, ośmieszanie, obmawianie, manipulacja związkami przyjaźni; naruszenie nietykalności cielesnej poprzez uderzenie, kopnięcie, popychanie, przewrócenie itp.);
- rozboje i wyłudzenia.

1. Postępowanie, gdy stronami zdarzenia są uczniowie:
   a) nauczyciel stara się doprowadzić do przerwania incydentu, w razie potrzeby wzywa pomoc,
   b) udziela pomocy poszkodowanym, powiadamia pielęgniarkę szkolną, która w razie potrzeby wzywa pogotowie,
   c) nauczyciel izoluje sprawcę czynu, pozostawiając go pod opieką pedagoga szkolnego lub innego nauczyciela,
   d) nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły i sporządza notatkę służbową,
   e) dyrektor powiadamia rodziców uczniów biorących udział w zdarzeniu,

f) w przypadku odmówienia współpracy przez rodziców lub niemożności skontaktowania się z nimi dyrektor powiadamia policję,
g) dyrektor ustala okoliczności i świadków zdarzenia oraz zabezpiecza ewentualne ślady i dowody w celu przekazania ich policji.

2. Postępowanie, gdy stronami zdarzenia są nauczyciel i uczeń:
   a) nauczyciel powiadamia pedagoga szkoły i pozostawia ucznia (sprawcę czynu) pod jego opieką; nauczyciel niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły, który informuje rodziców ucznia (uczestników zajścia),
   b) w przypadku odmówienia współpracy rodziców lub niemożności skontaktowania się z nimi, dyrektor powiadamia policję,
   c) dyrektor ustala okoliczności i świadków zdarzenia, zabezpiecza ewentualne dowody w celu przekazania ich policji,
   d) w przypadku, kiedy uczeń ma ukończone 17 lat, zawiesza się wykonywanie wyżej wymienionych procedur i wzywa policję.
3. Postępowanie, gdy stronami zdarzenia są nauczyciel i rodzic:
   a) nauczyciel przerywa stan zagrożenia,
   b) nauczyciel prosi o obecność innego nauczyciela - świadka;
   c) nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły,
   d) dyrektor ustala okoliczności i świadków zdarzenia i powiadamia policję, jeśli zdarzenie ma charakter drastyczny (czynna napaść).

UWAGA! Nauczyciel ma prawo do obrony koniecznej.

4. Agresywne zachowanie pracownika szkoły wobec ucznia:
   a) po uzyskaniu informacji o zdarzeniu od ucznia/rodzica/pracownika szkoły, dyrektor szkoły przeprowadza niezwłocznie postępowanie wyjaśniające,
   b) dyrektor szkoły podejmuje przewidziane prawem działania wobec pracownika i informuje o nich rodziców ucznia,
   c) dyrektor sporządza z podjętych działań notatkę potwierdzoną podpisem rodziców i dołącza do dokumentacji.
5. Agresywne zachowanie rodziców i innych osób dorosłych przebywających na terenie szkoły wobec uczniów:
   a) nauczyciel/pracownik szkoły podejmuje próbę przerwania zachowania agresywnego i wstępnego rozpoznania okoliczności zdarzenia,
   b) nauczyciel/ pracownik szkoły powiadamia dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji,
   c) w przypadku gdy osoba dorosła nie zaprzestała zachowania agresywnego, dyrektor szkoły zawiadamia policję,
   d) w sytuacji wyjątkowej (zagrożenia życia, braku dyrektora/wicedyrektora w godzinach zajęć popołudniowych w szkole) nauczyciel/pracownik szkoły niezwłocznie powiadamia policję.

XXI. Postępowanie wobec ofiar przemocy fizycznej i psychicznej w rodzinie

1. Nauczyciel, który podejrzewa, że uczeń jest ofiarą przemocy domowej informuje o tym fakcie wychowawcę, a ten pedagoga.
2. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem, w zależności od sytuacji, przeprowadza rozmowę z uczniem, prosi pielęgniarkę szkolną o pomoc w dokonaniu wywiadu lub podejmuje inne przewidziane prawem czynności zmierzające do rozpoznania sprawy.
3. Pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły przeprowadza rozmowę z rodzicami dziecka. Informuje o podejrzeniu stosowania przemocy wobec ucznia i niedostatecznej nad nim opieki oraz o konsekwencjach takiego postępowania i wskazuje formy pomocy.
4. Pedagog sporządza notatkę z przeprowadzonej rozmowy, którą podpisują również rodzice ucznia.
5. Jeżeli podejrzenia potwierdzają się lub istnieje uzasadniona obawa, że uczeń jest ofiarą przemocy, pedagog sporządza notatkę służbową oraz informuje policję i sąd rodzinny. W przypadku rodziny objętej dozorem, o swoich podejrzeniach niezwłocznie informuje kuratora.
6. W uzasadnionych przypadkach pedagog lub psycholog uruchamia w szkole procedurę założenia Niebieskiej Karty.

XXII. Cyberprzemoc - przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych

1. Sytuacje cyberprzemocy:
   a) Przemoc werbalna w sieci - wulgarne wyzywanie, poniżanie, nękanie, ośmieszanie, straszenie, szantaż,
   b) Rejestrowanie filmów i zdjęć wbrew woli,
   c) Publikowanie i rozsyłanie w sieci filmów, zdjęć i informacji ośmieszających, kompromitujących,
   d) Podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli i działanie na jego niekorzyść.
2. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy.
   a) Osobą zgłaszającą fakt może być poszkodowany uczeń, jego rodzic, inni uczniowie, świadkowie zdarzenia, nauczyciele,
   b) Niezależnie od tego, kto zgłasza przypadek, procedura interwencyjna powinna obejmować:
   c) Udzielenia wsparcia ofierze przemocy,
   d) Zabezpieczenia dowodów i ustalenie okoliczności zdarzenia,
   e) Wyciągnięcia konsekwencji wobec sprawcy przemocy oraz praca nad zmianą postawy ucznia.
3. Ustalenie okoliczności zdarzenia
   a) Nauczyciel posiadający wiedzę o zajściu powiadamia wychowawcę klasy, który informuje o zajściu dyrektora i pedagoga szkolnego,
   b) Dyrektor i pedagog szkolny, wspólnie z wychowawcą, dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie,

c) W procedurze interwencyjnej bierze udział nauczyciel informatyki, szczególnie na etapie zabezpieczenia dowodów i ustalenia tożsamości sprawcy,

d) W przypadku złamania prawa np. groźby karalne, propozycje seksualne, publikowanie nielegalnych treści itp. należy bezwzględnie skontaktować się z policją. Zgłoszenia dokonuje dyrektor szkoły.

4. Procedura reagowania wobec sprawcy przemocy
   a) Pedagog szkolny powinien przeprowadzić rozmowę z uczniem - sprawcą przemocy,
   b) Jeżeli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym osobno,
   c) Nie należy konfrontować sprawcy i ofiar cyberprzemocy,
   d) Należy powiadomić rodziców sprawcy i omówić z nim zachowanie ucznia,
   e) Jeśli rodzice sprawcy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zmienił dotychczasowego postępowania, dyrektor szkoły powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie jeśli istnieją inne przejawy demoralizacji ucznia.
5. Zastosowanie środków dyscyplinarnych wobec sprawcy przemocy

   Podejmując decyzję o udzieleniu kary należy wziąć pod uwagę:
   a) rozmiar i rangę szkody - czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom, określa to rozmiar upokorzenia, jakiego doznała ofiara,
   b) czas trwania prześladowania - czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent,
   c) świadomość popełnionego czynu - czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę,
   d) motywację sprawcy - należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doznane prześladowanie,
   e) rodzaj rozpowszechnionego materiału.
6. Reagowanie wobec ofiar cyberprzemocy.
   a) udzielanie wsparcia psychicznego,
   b) udzielenie porady w celu kolejnych przypadków cyberprzemocy,
   c) po zakończeniu interwencji należy sprawdzić, czy wobec ucznia nie są stosowane dalsze działania odwetowe ze strony sprawcy.
7. Działania wobec świadków zgłaszających zdarzenie.
   a) nie należy upubliczniać udziału świadków w sprawie,
   b) należy mieć na uwadze bezpieczeństwo świadka i nie narażać go na odwet ze strony sprawcy cyberprzemocy,
   c) niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka ze sprawcą jako metody wyjaśnienia sprawy.
8. Sporządzanie dokumentacji z zajścia.
   a) Notatkę o zajściu sporządza pedagog szkolny na podstawie rozmów ze sprawcą zajścia, poszkodowanym i ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu zdarzeń,

b) Jeżeli rozmowa przebiegała w obecności świadka np. wychowawcy, powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu,
c) Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji.

XXIII. Zasady korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń multimedialnych na terenie szkoły

1. Podczas zajęć edukacyjnych obowiązuje całkowity zakaz używania telefonów komórkowych (aparaty powinny być wyłączone lub wyciszone i schowane).
2. Uczeń może używać telefonu w czasie lekcji tylko w nagłych przypadkach po wcześniejszym uzgodnieniu z nauczycielem.
3. Nagrywanie dźwięku i obrazu za pomocą telefonu lub innego nośnika jest zabronione.
4. Uczeń zobowiązany jest do pilnowania swojego telefonu. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zgubienie lub uszkodzenie aparatu w trakcie lekcji oraz innych zajęć, a także w czasie wyjścia poza teren szkoły.
5. Nie wolno nagrywać przebiegu lekcji oraz robić zdjęć w jej trakcie bez zgody nauczyciela. Dotyczy to nagrań zarówno z telefonu, jak i innych urządzeń multimedialnych.
6. Gdy uczeń odmawia oddania urządzenia i nadal utrudnia prowadzenie lekcji, po jej zakończeniu nauczyciel kieruje ucznia na zespół wychowawczy.

XXIV. Policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole

1. Funkcjonariusz policji przedstawia dyrektorowi powód przybycia i okazuje się legitymacją służbową.
2. Dyrektor zapisuje dane osobowe i numer legitymacji służbowej policjanta celem sporządzenia własnej dokumentacji.
3. Policjant informuje dyrektora o zamiarze zatrzymania ucznia.
4. Pedagog szkolny lub nauczyciel sprowadza nieletniego do gabinetu dyrektora, gdzie policjant informuje go o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane w związku ze sprawą np. przesłuchanie, okazanie.
5. Policja informuje rodziców nieletniego, opiekunów prawnych o wykonanych czynnościach i zobowiązuje ich do przybycia do szkoły, komendy lub komisariatu policji, celem uczestniczenia w czynnościach.
6. Dyrektor szkoły informuje telefonicznie rodziców o podjętych działaniach względem ich dziecka przez policję. W przypadku braku kontaktu telefonicznego sporządza pisemną informację i przesyła do miejsca ich zamieszkania.
7. W przypadku niemożności uczestnictwa rodziców w przesłuchaniu nieletniego, dyrektor wyznacza wychowawcę, nauczyciela lub pedagoga szkolnego do uczestnictwa w czynnościach, które są przeprowadzane w szkole lub w jednostce policji.
8. Po wykonaniu czynności policjant za pisemnym potwierdzeniem odbioru przekazuje nieletniego rodzicom. W przypadku, gdy czynności wykonywane są w obecności

pedagoga szkolnego, po ich zakończeniu policja odwozi ich do szkoły lub miejsca zamieszkania.

9. W przypadku zaistnienia przesłanek do zatrzymania nieletniego w Policyjnej Izbie Dziecka policjant informuje o tym rodziców, pedagoga szkolnego.
10. Przy realizacji czynności związanych z zatrzymaniem nieletniego - ucznia na terenie szkoły należy zachować dyskrecję nie nagłaśniając sprawy.

XXV. Postępowanie dyrektora, pedagoga szkolnego w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie placówki oświatowe

1. Podstawy prawne: Ustawa z dnia 26 październik 1982r o postępowaniu w sprawach nieletnich Art.4 §1, 2 i Art. 4a.

§1 „Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, szczególnie naruszenie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używania alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierządu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych, ma społeczny obowiązek odpowiedniego przeciwdziałania temu, a przede wszystkim zawiadomienia o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkoły, sądu rodzinnego, policji lub innego właściwego organu".

§2 „Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym sąd rodzinny lub policję".

Art. 4a „Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu, są zobowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym sąd rodzinny lub policję oraz przedsięwziąć czynności nie cierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu".

2. Podstawowe czynności dla dyrektora szkoły lub pedagoga szkolnego:
   a) przyjąć do wiadomości informację o przestępstwie (wykroczeniu), zapewnić dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchanie go bez świadków, o ile to możliwe w pomieszczeniu zamkniętym. Odnotować personalia uczestników i świadków, godzinę zgłoszenia oraz zawiadomić policję,
   b) zapewnić, w miarę potrzeby, niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym,
   c) bez zbędnej zwłoki sprawdzić w dostępny sposób wiarygodność informacji:
      - jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą ilością świadków uwiarygodnić informacje,
      - sprawdzić, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników,
      - w rozmowie z pokrzywdzonym ustalić liczbę sprawców i ich dane personalne; nie nagłaśniać zdarzenia.

d) w przypadku braku wątpliwości, co do faktu zaistnienia zdarzenia, o ile jest to konieczne i możliwe, zatrzymać do czasu przybycia policji ofiarę przestępstwa i jego sprawcę(ów):
   - konieczność zatrzymania może wynikać z faktu zakończenia przez nich zajęć szkolnych bądź próby ucieczki, ukrycia skradzionych przedmiotów. O fakcie zatrzymania należy powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych. Nie należy zatrzymywać na siłę sprawcy czynu, ale w ramach swojego autorytetu spowodować, by pozostał pod opieką pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy lub nauczyciela w oddzielnym pomieszczeniu do chwili przybycia policji;
   - jeżeli sprawców jest kilku w miarę możliwości należy umieścić ich w oddzielnych pomieszczeniach;
   - ofiarę należy odizolować od sprawców.

e) w przypadku odnalezienia rzeczy pochodzących z przestępstwa lub służących do popełnienia przestępstwa należy je zabezpieczyć.

3. Zakazy:
   a) nie należy samemu konfrontować uczestników zdarzenia, dążyć do pojednania itp.,
   b) bezwzględnie nie należy dokonywać przeszukania teczek, toreb, kieszeni.

XXVI. Ujawnienie przestępstwa ściganego na wniosek pokrzywdzonego na terenie szkoły

1. Ściganie na wniosek pokrzywdzonego - w tym przypadku wszczęcie postępowania przez policję uzależnione jest od woli pokrzywdzonego. W przypadku tych kategorii przestępstw pokrzywdzony składa wniosek do protokołu, a po jego złożeniu przestępstwo ścigane jest tak, jak z urzędu. Wycofanie przez pokrzywdzonego wniosku o ściganie jest bezskuteczne.
2. Przyjąć do wiadomości informację o przestępstwie (wykroczeniu), zapewnić dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchanie go bez świadków (o ile to możliwe w pomieszczeniu zamkniętym).
3. Odnotować godzinę zgłoszenia oraz zapytać o przyczynę ewentualnej zwłoki w podaniu tej informacji.
4. Zapewnić w miarę potrzeby, niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.
5. Bez zbędnej zwłoki sprawdzić w dostępny sposób wiarygodność informacji, w tym:
   a) jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą ilością świadków uwiarygodnić informację,
   b) sprawdzić, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników;
   c) nie nagłaśniać zdarzenia.
6. Powiadomić rodziców ucznia pokrzywdzonego, zrelacjonować im zdarzenie i uzgodnić z nimi czy będą chcieli zgłosić sprawę policji.
7. W przypadku odmowy złożenia wniosku o ściganie sprawców przez rodziców należy ich poinformować, jakie środki podejmie szkoła w stosunku do sprawców zdarzenia.

8. Środki, jakie należy przedsięwziąć, to między innymi:
   a) w ramach uprawnień statutowych szkoła stosuje względem sprawcy zdarzenia środki przewidziane w statucie szkoły,
   b) w przypadku, gdy sprawca zdarzenia sprawiał wcześniej problemy i łamał normy społecznego zachowania, a zdarzenie którego się dopuścił, nosi cechy postępującej demoralizacji, szkoła powinna sporządzić na tę okoliczność wystąpienie do sądu rodzinnego lub policji.

XXVII. Zamach samobójczy ucznia

1. Działania uprzedzające, zapobiegawcze:
   a) omówienie problematyki na forum Rady Pedagogicznej,
   b) upowszechnienie procedur przewidywania zamachów,
   c) monitorowanie stanu psychicznego uczniów, reagowanie na symptomy ostrego, chronicznego stresu, objawy depresji.
2. Działania interwencyjne:
   a) ustal i potwierdź rodzaj zdarzenia,
   b) nie pozostawiaj ucznia samego,
   c) usuń wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru,
   d) bez rozgłosu przeprowadź ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce,
   e) zbierz wstępnie informacje o okolicznościach zdarzenia,
   f) wezwij pomoc (pogotowie, policję, straż pożarną) jeśli potrzeba,
   g) zadbaj, żeby interwencja służb przebiegała dyskretnie,
   h) towarzysz uczniowi- jesteś dla niego ważny,
   i) zawiadom dyrektora szkoły; dyrektor zawiadamia Wydział Oświaty Starostwa Powiatowego w Świdnicy,
   j) dokonaj szybkiej oceny zagrożeń, wg klucza: - **ryzyko umiarkowane** np. uczeń mówi o samobójstwie, nie mówi, jak to zrobi, nie było wcześniejszych prób,

      - **duże ryzyko** np. wystąpiły czynniki przedwypadkowe, np. uczeń mówi jak to zrobi, były wcześniejsze próby, **- ekstremalne ryzyko,** np. wystąpiły wskaźniki przedwypadkowe, uczeń dokonał samookaleczenia, podjął próbę nieudanego zamachu samobójczego lub inne działania zagrażające zdrowiu lub życiu, następnie:
      - zawiadom wychowawcę i pedagoga szkolnego, poinformuj o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka); w razie potrzeby podejmij niezwłocznie działania w celu ratowania życia i zdrowia poszkodowanego: w szczególności należy wezwać odpowiednie służby oraz zapewnić w miarę możliwości opiekę psychologa,
      - wychowawca powiadamia rodziców,
      - dyrektor szkoły dokonuje wyboru priorytetów i ustala strategię działania uzależniając ją od oceny sytuacji,
      - należy chronić ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami stresującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.).

3. Działania naprawcze:
   a) dokonaj diagnozy ryzyka ponowienia zamachu uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi,
   b) bezwzględnie skonsultuj dalszą strategię z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Świdnicy lub placówką opieki zdrowotnej,
   c) podejmij próbę zmobilizowania rodziny, aby udzieliła wsparcia bliskiemu, zapewniła mu bezpieczeństwo, wzmocniła wzajemne więzi.

XXVIII. Żałoba po śmierci ucznia

1. Działania uprzedzające:
   a) omówienie procedury postępowania na forum Rady Pedagogicznej,
   b) omówienie tematyki stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego na forum Rady Pedagogicznej.
2. Działania interwencyjne:
   a) poinformuj nauczycieli, wychowawców,
   b) przypomnij zasady dyskusji z uczniami, uwzględniając elementy odreagowania - na godzinach wychowawczych, innych lekcjach,
   c) poinformuj uczniów na forum klasy,
   d) stwórz możliwość uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.
3. Działania naprawcze:
   a) oceń potrzeby - monitoruj stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwróć uwagę na uczniów, u których stwierdzasz szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji,
   b) skonsultuj sytuację z pedagogiem lub specjalistą z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Świdnicy,
   c) ułatw kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

XXIX. Konieczność powiadomienia rodziców o śmierci ucznia w czasie zajęć szkolnych

1. Powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać przez kontakt bezpośredni.
2. Prawidłowe powiadomienie o śmierci musi spełnić następujące warunki:
   a) dostarczyć niezbędne informacje,
   b) udzielić pierwszego wsparcia rodzinie,
   c) ochronić godność,
   d) okazać szacunek wobec ofiary, jak i powiadamianej rodziny.
3. Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób jej najbliższych.
4. Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenia, cukrzyca itp.), które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia

ratunkowego, żeby móc umożliwić w razie potrzeby natychmiastową interwencję lekarską.

5. Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się, przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcję osoby powiadamianej.
6. Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.
7. Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze. Powinno się wyrazić współczucie, przykrość i zrozumienie.
8. Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Osoby te często czują potrzebę dowiedzenia się szczegółów dotyczących śmierci bliskiego, okoliczności itp. (jak, w jaki sposób, kiedy, gdzie). Udzielane informacje powinny być proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.
9. Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego.
10. Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawić rodziny i bliskich zmarłego samych, bez opieki. Powinien zostać pracownik szkoły lub psycholog tak długo, aż minie pierwsza reakcja – szok lub pojawiają się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji i wsparcia (w razie potrzeby). Aby rodzina ofiary nie czuła się osamotniona, należy podać adresy instytucji udzielających wsparcia.
11. Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem lekarza itp.), natomiast nie należy udzielać szczegółowych informacji sąsiadom, nie należy wspominać o śmierci, aby to nie oni zawiadomili rodzinę zmarłego.
12. W realiach szkolnych rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie dyrektora i personelu szkoły.
13. Absolutnie należy unikać powierzania uczniom zadania informowania o śmierci ucznia.

XXX. Epizod psychotyczny ucznia

Epizod psychotyczny*: to zaburzenie psychiczne, które charakteryzuje nagły początek i szybki przebieg. Bez żadnych objawów ostrzegawczych, w ciągu kilku dni dochodzi do rozwoju objawów psychotycznych, takich jak zaburzenia postrzegania rzeczywistości, omamy i urojenia. Epizod psychotyczny najczęściej ma charakter reaktywny, czyli jest reakcją na nieprzyjemne zdarzenie czy silny stres. Ryzyko wystąpienia epizodu psychotycznego zwiększają cechy osobowości typu borderline, a zwłaszcza trudności w ocenie rzeczywistości oraz zaburzone relacje z ludźmi i zmienność stanu psychicznego mogąca w sytuacji stresowej doprowadzić do stanu psychicznego w kierunku psychotycznym. Wpływ na jego wystąpienie mogą mieć także alkohol i substancje psychoaktywne (narkotyki, dopalacze). Epizod psychotyczny charakteryzuje nagłe gwałtowne wystąpienie objawów psychotycznych i zaburzeń nastroju:*

- omamów (halucynacji) - omamy słuchowe (głosy komentujące, dyskutujące lub rozkazujące)

- urojeń - najczęściej prześladowcze, ksobne;

omamy i urojenia mają wyrazisty charakter i ulegają szybkim zmianom (w ciągu dni lub nawet godzin);
- zaburzeń myślenia;
- zaburzeń napędu psychomotorycznego;
- euforia lub lęk;
- nastrój depresyjny; - chwiejny nastrój.
Zaburzenia te ustępują w krótkim czasie i zwykle nie nawracają (u części osób drugi rzut choroby zwykle nie następuje).

1. Działania uprzedzające:
    a) zrobienia listy symptomów psychotycznych (zaprosić specjalistę w tej dziedzinie, omówić skuteczne metody reagowania),
    b) omówienie procedury na forum rady pedagogiczne,
    c) sprawdzenie, jak skutecznie wezwać pogotowie ratunkowe w sytuacji zagrożenia zdrowia/życia, także spowodowanego atakami psychozy,
    d) opracowanie listy teleadresowej lokalnych organizacji, placówek zajmujących się udzieleniem pomocy osobom chorym psychicznie.
2. Działania interwencyjne:
    a) nie pozostawiaj ucznia samego,
    b) reaguj spokojnie, łagodnie,
    c) bez rozgłosu przeprowadź ucznia w spokojne miejsce,
    d) na ile to możliwe, nie rozpowszechniaj w szkole informacji o zdarzeniu;
    e) zawiadom pogotowie ratunkowe (999, 112),
    f) nie skupiaj się na rozstrzyganiu, czy to jest psychoza.
3. Działania naprawcze:
    a) jeżeli uczeń wraca po leczeniu szpitalnym, należy przygotować do tego klasę - np. przeprowadzić zajęcia edukacyjne na temat: „czym jest choroba psychiczna” (jeżeli fakt choroby jest ogólnie znany),
    b) jeżeli uczeń sobie tego nie życzy- nie informować klasy,
    c) wziąć pod uwagę skutki uboczne leczenia i choroby przy określeniu wymagań wobec ucznia,
    d) konsultować postępowanie z lekarzem, który leczył ucznia (lekarz jednak nie musi udzielać informacji),
    e) udzielić elementarnego wsparcia rodzicom, w tym wskazać możliwość skorzystania z form pomocy dostępnych w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i Przychodni Zdrowia Psychicznego, przyszpitalnych grupach wsparcia.

XXXI. Procedury postępowania w przypadku zagrożenia atakiem terrorystycznym

1. Symptomy wystąpienia zagrożenia.

Podstawową cechą terroryzmu jest to, iż nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne.

2. Zainteresowania i uwagi wymagają:
   a) rzucające się w oczy lub po prostu nietypowe zachowania osób, pozostawione bez opieki przedmioty typu teczki, paczki itp.,
   b) osoby wyglądające na obcokrajowców,
   c) osoby ubrane nietypowo do występującej pory roku,
   d) samochody, a w szczególności furgonetki, parkujące w nietypowych miejscach (miejscach organizowania imprez i uroczystości).

   Należy jednak pamiętać, że terrorysta nie zawsze musi być odmiennej narodowości i wyróżniać się z tłumu szczególnym wyglądem.

   O swoich spostrzeżeniach należy zawiadomić dyrektora, który informuje policję.

3. Uwagi:
   a) Zawczasu pomyśl, którędy można się ewakuować w pośpiechu z budynku. Zapamiętaj, gdzie znajdują się klatki schodowe i wyjścia ewakuacyjne.
   b) Zwróć uwagę na ciężkie lub łatwo tłukące się przedmioty, które mogą być przesunięte, zrzucone lub zniszczone podczas wybuchu. Zapamiętaj elementy z najbliższego otoczenia.
   c) Należy również pamiętać o tym, aby nie przyjmować od obcych osób żadnych pakunków oraz nie pozostawiać bagażu bez opieki.
   d) Jeżeli jesteś osobą, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, powinieneś ten fakt zgłosić służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo w danym miejscu, dyrektorowi szkoły. Informacji takiej nie należy przekazywać niepowołanym osobom, gdyż jej niekontrolowane rozpowszechnienie może doprowadzić do paniki i w konsekwencji utrudnić przeprowadzenie sprawnej ewakuacji osób z zagrożonego miejsca.
   e) Zawiadamiając policję należy podać następujące informacje: rodzaj zagrożenia i źródło informacji o zagrożeniu (informacja telefoniczna, ujawniony podejrzany przedmiot), treść rozmowy z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego; numer telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu oraz dokładny czas jej przyjęcia, adres, numer telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej, opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu.
   f) Wskazane jest uzyskanie od policji potwierdzenia przyjętego zgłoszenia.

4. Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego:
   a) do czasu przybycia policji akcją kieruje w kolejności dyrektor szkoły /wicedyrektor, w razie ich nieobecności kierownik gospodarczy,
   b) na miejsce zagrożenia incydentem bombowym należy wezwać służby pomocnicze, takie jak: pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie gazowe, pogotowie wodnokanalizacyjne, pogotowie energetyczne,
   c) po przybyciu policji na miejsce incydentu bombowego, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją,
   d) należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów,

e) przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby", użytkownicy pomieszczeń służbowych powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie, pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia,
f) pomieszczenie ogólnodostępne (korytarz, klatki schodowe, toalety) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu, sprawdzają i przeszukują osoby wyznaczone lub służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo w danej instytucji,
g) podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić administratora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo,
h) Po ogłoszeniu ewakuacji, należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon,
i) opuszczając pomieszczenia:
   - zabierz swoje rzeczy osobiste (torebki, nesesery itp.),
   - pozostaw drzwi otwarte na oścież,
   - zabierz dokument z listą obecności i sprawdź obecność,
j) identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne policji.

5. Jak powinieneś zachować się po otrzymaniu informacji o podłożeniu lub groźbie podłożenia „bomby":

a) podczas działań związanych z neutralizacją „bomby" zastosuj się do poleceń policji,
b) ciekawość może być niebezpieczna- jak najszybciej oddal się z miejsca zagrożonego wybuchem. Po drodze informuj o zagrożeniu jak największe grono osób, będących w strefie zagrożonej lub kierujących się w jej stronę,
c) po ogłoszeniu alarmu i zarządzeniu ewakuacji niezwłocznie udaj się do wyjścia, zgodnie ze wskazaniami administratora budynku lub wskazaniami upoważnionych osób,
d) w przypadku włączenia parkingu dla pojazdów w strefę zagrożenia, nie ratuj swojego samochodu- życie jest ważniejsze.

6. Zasady postępowania po otrzymaniu podejrzanej przesyłki. Po czym poznać podejrzaną przesyłkę:

- stempel lub nazwisko nadawcy jest nieznane odbiorcy, nie oczekiwaliśmy przesyłki z podanego miejsca
- brakuje nadawcy,
- jest uszkodzona,
- na opakowaniu są nakłucia, nacięcia plamy,
- z opakowania wysypuje się proszek lub wycieka nieznana substancja;- wydziela dziwny zapach (szczególnie zwrócić uwagę na zapach migdałów, lub marcepanu),
- wydobywają się podejrzane dźwięki,
- na przesyłce znajdują się odręczne napisy w podejrzanym stylu,
- jest podejrzanie ciężka w stosunku do wymiarów („bomby listowe" ważą powyżej 50 g),
- namacalnie wyczuwane są kable, proszek, granulki lub substancja galaretowata.

Do czasu przyjazdu odpowiednich służb należy postępować zgodnie zaleceniami:

- nie otwieraj przesyłki,
- połóż ją na gładkiej powierzchni,
- zabezpiecz miejsce/pomieszczenie przed innymi osobami,
- nie przemieszczaj paczki, pozostaw ją w miejscu,
- natychmiast powiadom Policję i Straż Pożarną,
- pozostań do dyspozycji służb, udzielając im niezbędnych informacji.

W przypadku gdy podejrzana przesyłka została otwarta i zawiera jakakolwiek rzecz w formie stałej lub płynnej, pamiętaj:

- nie naruszaj zwartości przesyłki,
- umieść cała zawartość przesyłki w worku plastikowym a następnie szczelnie go zamknij,
- dokładnie umyj ręce,
- sporządź listę osób mających kontakt z przesyłką,
- oddal się na min 10 m. a w przypadku pomieszczenia po prostu je opuść, zamknij okna, wyłącz urządzenie wentylacyjne i klimatyzacyjne,
- niezwłocznie powiadom Policję i Straż Pożarną.

7. Zasady postępowania w trakcie operacji antyterrorystycznej

- staraj się zachować spokój,
- nie uciekaj z miejsca zdarzenia,
- nie wykonuj gwałtownych ruchów,
- połóż się na podłodze, spróbuj znaleźć najbliższą osłonę, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy,
- wykonuj polecenia funkcjonariuszy jednostki antyterrorystycznej,
- nie próbuj pomagać, nie atakuj terrorystów,
- nie pocieraj oczu w wypadku użycia granatów łzawiących,
- pamiętaj, że do czasu potwierdzenia twojej tożsamości możesz być traktowany jak potencjalny terrorysta.

8. Zasady postępowania w sytuacji zakładniczej:

- gdy usłyszysz strzały – nie uciekaj, ale jeśli to możliwe spróbuj się schować za najbliższą osłoną,
- nie stawiaj oporu,
- bądź opanowany – myśl pozytywnie,
- nie odwracaj się tyłem do terrorystów,
- nie zwracaj na siebie uwagi terrorystów;
- nie dyskutuj z terrorystami odpowiadaj po dłuższym namyśle,

- nie wykonuj poleceń terrorystów w sposób gwałtowny,
- nie patrz terrorystom w oczy, to może wzbudzić ich agresję,
- staraj się dyskretnie obserwować i zapamiętać jak najwięcej szczegółów.

9. Zasady jak zareagować, podczas działań aktywnego-strzelca zamachowca? (z ang. Active Shooter)

Charakterystyka aktywnego – strzelca:

- często używa broni palnej krótkiej, na którą posiada zezwolenie. Oprócz broni palnej może również używać siekiery, noża itp.
- ze względu na brak jednoznacznych motywów (finansowych, personalnych itp.) aktywny zabójca nie formułuje żądań, które warunkują rozpoczęcie bądź zaprzestanie działania. Stąd negocjacje w jego przypadku najczęściej nie mają zastosowania.
- Zabójca zazwyczaj działa krótko i efektywnie. Wybiera wejścia lub wyjścia z budynków dużych instytucji, duże sale, boiska szkolne, centra handlowe, miejsca niechronione lub słabo chronione z szybkim i relatywnie łatwym dostępem.

Reakcja na taki atak, np. w placówce szkolnej powinna być podporządkowana zasadzie „uciekaj, schowaj się, walcz"

Co robić by zapewnić bezpieczeństwo sobie i innym?

Podczas strzelaniny istnieją 3 opcje:

1. **Wyprowadzenie (ewakuacja)** uczniów w sposób bezpieczny poza teren obiektu. Gdy istnieje droga ucieczki, należy podjąć próbę opuszczenia lokalu! Gdy zdecydujesz się uciec upewnij się, że:
   - masz plan ucieczki i zachowaj spokój,
   - podejmij ewakuację niezależnie od tego, czy inni podejmą ją razem z Tobą,
   - zostaw wszystkie swoje rzeczy oraz pozbądź się obuwia, które może przeszkadzać w ucieczce (obcasy, klapki),
   - jeśli to możliwe, pomóż innym, ale nigdy na własne ryzyko,
   - nie przenoś rannych.

Gdy funkcjonariuszy służb lub ratowników medycznych nie ma jeszcze na miejscu, a Ty znalazłeś się w bezpiecznej lokalizacji, zadzwoń na numer 911. Dostarcz możliwie jak najwięcej informacji podczas rozmowy telefonicznej, takich jak: ewentualna lokalizacja strzelca i ilość osób rannych.

2. **Ukryj się**. Jeśli ewakuacja jest niemożliwa, musisz znaleźć miejsce do ukrycia się – takie by prawdopodobieństwo odnalezienia Cię przez zamachowca było jak najmniejsze. Wyłącz dźwięki we wszystkich posiadanych przy sobie urządzeniach (telefon komórkowy, pager etc.) by uniknąć zwrócenia na siebie uwagi.

Miejsca do ukrycia się, jakie należy rozważyć:

- usunąć się z pola widzenia zamachowca,
- lokalizacja, która w przypadku strzelaniny zapewni Ci bezpieczeństwo, np. pomieszczenia z zamkniętymi drzwiami,
- spróbuj ukryć w miejscu, które daje dalsze możliwości ruchu.

Aby zapobiec przedostaniu się strzelca-zamachowca do miejsca Twojej kryjówki, zamknij drzwi i w miarę możliwości zablokuj je ciężkimi przedmiotami (np. meble). Tak szybko jak to będzie możliwe zadzwoń na numer alarmowy by poinformować służby o zaistniałej sytuacji. Jeżeli nie możesz rozmawiać, pozostań na linii i pozwól operatorowi słuchać tego, co się dzieje Jeżeli pkt. 1 nie jest możliwy do wykonania, należy uczniów odseparować od zagrożenia poprzez zamknięcie i zabarykadowanie się w bezpiecznych miejscach na terenie szkoły.

3. **Walcz**. Gdy nie ma możliwości ucieczki ani skrycia się, stan wyższej konieczności obliguje wszystkich do podjęcia walki wszelkimi możliwymi metodami. Podjęcie działań przeciwko zamachowcowi: w ostateczności i tylko wtedy, gdy twoje życie jest w bezpośrednim niebezpieczeństwie, należy podjąć próbę przeszkodzenia i/lub obezwładniania zamachowca.

Działania, jakie można podjąć w celu rozproszenia uwagi zamachowca:

- działanie na tyle agresywne, na ile to możliwe w stosunku do strzelca i nie wykazywanie strachu,
- rzucanie przedmiotami i improwizowaną bronią,
- krzyki i głośne zachowanie,
- jeśli w pewnym momencie podejmiesz decyzję o ucieczce, należy pamiętać, by nie uciekać w prostej linii, lecz robić szybkie, nieoczekiwane zakręty,
- tak szybko, jak to będzie możliwe, zadzwoń na numer alarmowy, by poinformować służby o zaistniałej sytuacji. Jeżeli nie możesz rozmawiać, pozostań na linii i pozwól operatorowi słuchać tego, co się dzieje. Zawsze jednak staraj się uniknąć bezpośredniej konfrontacji ze strzelcem - zamachowcem, chyba, że twoje życie jest w bezpośrednim niebezpieczeństwie i jesteś pewien, że nie ma innego sposobu, by wyjść cało z sytuacji.